

Radicale vernieuwing langdurige ggz

Ondersteund door

Korte Jamsessies Vrijheid smaken naar meer, volgende is 12 mei

Geplaatst op 24 maart 2025

“Waar denk je dat hij was? In dat straatje waar hij altijd ondernemer was geweest. En dat benadrukt ook weer dat je vooraf moet investeren. In wie is meneer, wie is mevrouw en wat vindt hij of zij belangrijk. Want hij was binnen de eerste dagen al op pad.”

Zelfs de carnavalsdagen konden niet voorkomen dat een mooie groep deelnemers 3 maart na de lunch klaarzat voor onze eerste online 'Jamsessie'. In de sessie van een uur was veel ruimte voor de vragen die de deelnemers in de praktijk bezig hielden rondom het openen van de deuren van – in dit geval – het verpleeghuis. 'Heel waardevol wat je elkaar mee kan geven, wat je van en met elkaar kan leren!' 12 mei tijdens de volgende Jamsessie staat het thema Vrijheid en veiligheid voor het levensgeluk van cliënten in de thuissituatie op het programma.

In het [overleg van de coördinatoren Radicale vernieuwing](#) werd onlangs aangegeven: We hebben nu van alles gedaan vanuit ons actieteam Vrijheid en veiligheid voor het levensgeluk van cliënten. We zijn trots op fundamentele resultaten, zoals heel veel open deuren, een cultuurverandering bij deelnemende organisaties en in de sector in hoe we nadenken over vrijheid, en we hebben zelfs bijgedragen aan wijzigingen van de wet. ([In dit artikel](#) blikken we uitgebreid terug op hoe we in februari de resultaten vierden, samen met de inspectie, VWS en V&VN.)

Het actieteam Vrijheid en veiligheid voor het levensgeluk van cliënten is vijf jaar geleden gestart in de verpleeghuiszorg, maar nu ook geopend voor de deelnemers uit de langdurige ggz en gehandicaptenzorg. Het thema en het creatief zoeken naar oplossingen en denken in oplossingen zijn universeel, van de aanpak en dilemma's uit andere sectoren is juist ook veel te leren.

‘Jammen’

Tegelijkertijd is het nog niet zo dat in Nederland alle zorgorganisaties de deur standaard open hebben. De Wet zorg en dwang is in 2020 ingegaan, maar nu in 2025 zijn we nog niet waar we eigenlijk zouden willen zijn. We hebben dus nog werk te doen.

En zo werden de Jamsessies Vrijheid en veiligheid voor het levensgeluk van cliënten in het leven geroepen. ‘Jammen’ staat voor het met elkaar sparren, improviseren en zoeken, en dekt dus goed de lading van deze volgende fase van het actieteam. Wat heb je nog nodig om volgende stappen te kunnen zetten? Tegen welke dilemma's loop je aan? Welke goede ervaringen wil je delen?

Jamsessies in heel 2025!

Alle betrokkenen bij zorgorganisaties die deelnemen aan de beweging Radicale vernieuwing (zie radicalevernieuwing.nl/de-deelnemers) – en leden van [LOC Waardevolle zorg](#) – zijn uitgenodigd voor korte online ‘Jamsessies’ van een uur, die élke maand georganiseerd worden. De ene maand over open deuren, de volgende maand over vrijheid en veiligheid voor het levensgeluk in de thuissituatie. Data en tijden zijn te vinden op: radicalevernieuwing.nl/agenda.

Vragen van deelnemers

Eerst werden de vragen van de deelnemers geïnventariseerd. Enkele voorbeelden:

- *“Waar ik wel tegenaan loop: nu het weer mooier weer wordt, zien we dat bewoners weer meer op pad gaan, dus buiten het hek. Hoe is het bij jullie geregeld om de bewoners weer op te pikken als dat nodig is? Is dat aan de zorgorganisatie of wordt daar familie ingeschakeld? Een paar weken terug waren er drie bewoners weg binnen twee uur.”*
- *“Misschien een goed voorbeeld om te bespreken is: hoe om te gaan met weerstand vanuit mantelzorgers bij het toepassen van open deuren?”*
- *“En hoe ga je om met public opinions? Als voorbeeld: een meneer die buiten loopt, steeds hetzelfde rondje. Hij wil dit graag. Maar de heer gaat achteruit, in het dorp wordt dat gezien en daar is een negatief oordeel over. Hoe ga je hiermee om?”*

De Jamsessies worden gestructureerd aangepakt en begeleid, waardoor er ruimte is voor ieders behoefte. Dit keer gingen we per vraag als volgt te werk:

Stap 1:

- Persoon A krijgt kort de tijd om te formuleren: welke vraag/dilemma uit mijn eigen praktijk houdt mij bezig als het gaat over open deuren en Vrijheid en veiligheid, en welke (vervolg)vragen heb ik daarbij?
- De anderen luisteren.

Stap 2:

- Persoon A zet zijn camera uit (en is dus even ‘weg’), luistert wel mee.
- De anderen gaan met elkaar in gesprek over de vraag van persoon A. Welke associaties heb ik, welke tips, ideeën, wat vraag je jezelf af naar aanleiding van het verhaal van persoon A, etcetera.

Stap 3:

- Persoon A zet de camera weer aan en reflecteert kort op wat hij gehoord heeft en eventueel meeneemt uit de reacties.

‘Hoe is het bij jullie geregeld om de bewoners weer op te pikken als dat nodig is?’

Hieronder een impressie van het gesprek over deze vraag. “We hebben al een vrij open deurenbeleid. En zijn ook bezig met het terrein aanpassen, uiteindelijk gaat het hek weg. Als het dan mooi weer wordt en mensen gaan wandelen buiten het hek, vraagt dat zowel voor ons als voor mensen in dienst veel, je laat ook je maatje in de steek. En je mist ook weer zorg in huis, waar ook zorg nodig is. Is het aan ons in huis om een bewoner weer op te pikken, of ook familie?” Aldus een van de deelnemers.

Een van de andere deelnemers vertelt dat zij precies die dag de deuren van de locatie geopend hebben. Maar in het mdo (multidisciplinair overleg) vooraf al gesprekken hadden gevoerd met familie: willen jullie hier een rol bij spelen? Ook als iemand het pand verlaat? En als familieleden te ver weg wonen, zou er gebruik gemaakt kunnen worden van gps-oplossingen. De zorgorganisatie zorgt er hoe dan ook voor dat

als het gebeurt dat bewoners niet meer terug komen, zij weer teruggebracht worden.

Lees verder onder de afbeelding

Kun je dat wel doen met (te) weinig menskracht?

Meerdere deelnemers uit de zorg: kun je dat met (te) weinig menskracht wel doen?

Waarop een deelnemer bij wie sommige locaties al open zijn en andere locaties daar nu aan werken aangeeft: "Wij hebben gekozen voor het principe: open tenzij. Omdat we het willen bekijken vanuit de visie dat het normaal is dat de deur open is voor iemand. Dus je moet bij ons het gesprek aan waarom een deur *gesloten* zou moeten blijven. En op het moment dat je merkt dat iemand die vrijheid niet meer aan kan omdat er echt veiligheid in het geding komt, kan dat soms ook nog een keuze zijn die je met familie neemt, of multidisciplinair afstemt.

Want het kan ook prima zijn dat iemand zoveel behoefte heeft aan een wandeling, dat soms het risico dat het met zich meebrengt evengoed genomen wordt. En dan worden daar uiteindelijk ook duidelijke

afspraken over gemaakt.” Waarbij aangegeven wordt dat de meeste mantelzorgers ook werken of vaak ver weg wonen. “Dus is het gewoonweg ook niet altijd haalbaar om hen ze op te laten halen. Dus dat proberen we nog wel zo veel mogelijk zelf te doen.”

Buurt betrekken

Bij deze organisatie zijn ze toen ze de deuren openden, ook in de buurt gaan flyeren. Met informatie over de nieuwe situatie én mogelijkheden hoe mensen een rol kunnen spelen, mocht het voorkomen dat iemand daadwerkelijk verdwaald.

Bij een andere organisatie namen mensen uit het team samen het initiatief om een fiets aan te schaffen, om snel op de plek te kunnen komen waar iemand het laatst gezien is. Maar in de praktijk blijkt daar eigenlijk geen gebruik van gemaakt te worden. “Er kunnen nare dingen gebeuren, dat moet je niet bagatelliseren, maar dat zijn wel excessen.”

Door bijeenkomsten over dit onderwerp te organiseren, met familie en met medewerkers, ontstaat er meer begrip over en weer. Als er aandacht kan zijn voor maatwerk, is vaak de ervaring dat er van alles mogelijk blijkt.

Als er geen gps is, zijn er dan ook alternatieven die je een bewoner wel kan aanbieden?

“Deze man gaat altijd een rondje langs de snackbar en de plaatselijke supermarkt. En bij de snackbar wijzen ze hem weer de goede weg op en dat doen ze bij de super ook, zodat hij zijn rondje af kan maken. Dat zijn wel alternatieve manieren natuurlijk om daarmee om te gaan.”

Ook worden er vrijwilligers gekoppeld aan bewoners die graag op stap willen.

“Een van onze locaties heeft bij de dorpsraad ingebracht om een zebrapad te maken vlakbij de locatie, zodat mensen veilig erover kunnen steken.”

Daarnaast worden er locaties genoemd waar ergo- en fysiotherapeuten speciale looproutes hebben gemaakt, met bankjes onderweg. Er wordt gesproken over het aanboren van het lerend vermogen van mensen met dementie, waardoor meer mogelijk is dan je misschien geneigd bent te denken.

“Waar denk je dat hij was? In dat straatje waar hij altijd ondernemer was geweest”

“We hadden recent ook iemand die kwam wonen, die bleek een oud-ondernemer uit het dorp. En dat benadrukt ook alweer als je vooraf moet investeren in: wie is meneer, wie is mevrouw en wat vindt hij of zij belangrijk. Want hij was binnen de eerste dagen al op pad. Maar ja, waar was hij? In dat straatje, waar hij zelf ondernemer was.”

Reacties deelnemers

- *“Mooi dat er goede ideeën op mijn vraag zijn gekomen, ik denk dat ik er wel wat mee kan.”*
- *“Wij zijn grotendeels gesloten nog, dus zeer waardevol, mooie inzichten gekregen.”*
- *“Echt mooi hoe we zo met elkaar over onderwerpen kunnen praten, kostbaar!”*
- *“Heel waardevol wat je elkaar mee kan geven, wat je van en met elkaar kan leren!”*

- *“Van belang om elkaar zo te blijven enthousiasmeren, helpen.”*

Iedereen heeft elkaars e-mailadres gekregen, de opgedane contacten kunnen ook ná deze bijeenkomst benut worden, wordt aan het eind nog als tip meegegeven.

Tips voor volgende Jamsessies

Deelnemers denken ook met elkaar mee over hoe ze meer collega's kunnen uitnodigen voor de volgende Jamsessies. Collega's die met de Wet zorg en dwang worstelen, of collega's die juist vooruitlopen maar ook tegen dingen aanlopen. Zoals door de uitnodiging (zie documenten hieronder) op intranet te delen en aan specifieke collega's te sturen. Of door het tijdens een overleg in te brengen.

Om meedoen zo makkelijk mogelijk te maken, hebben we vanaf nu één Zoom-link die voor alle volgende Jamsessies hetzelfde blijft. Deelnemers kunnen die verspreiden onder collega's die zich ook niet meer aan hoeven te melden. (Neem contact op met radicalevernieuwing@loc.nl voor de link.)

[Jamsessies VLG 2025](#)Downloaden

[Beschrijving online jamsessies vrijheid en veiligheid voor het levensgeluk](#)Downloaden